

Posudek na rigorózní práci p. Martina Mejstříka

Analýza transformace Italské komunistické strany vzhledem k její organizační přeměně

Předložená rigorózní práce p. Martina Mejstříka je věnovaná otázce transformace Komunistické strany v Itálii na konci 80.let a na začátku 90.let. minulého století. Autor se zabývá touto tematikou především z hlediska organizační přeměny této strany a zjm. z pohledu názorových proudů uvnitř této strany a jejich role během procesu transformace strany. Práce vykazuje velmi dobré znalosti italských poměrů, především politických, ale i celkové dobré chápání specifických problematik politických stran a komunistických stran obzvláště, a vychází z původní magisterské práce “Od srpu s kladivem k dubu. Role názorových proudů uvnitř Italské komunistické strany na proces její transformace”.

Autor přepracoval svou magisterskou práci zjm. se zřetelem na opravy a odpovědi výtkám vyslovenými především oponentem, Prof. M. Strmiska. Došlo zjm. k doplnění o chybějící literaturu a přepracování několik částí práce. Samotná struktura práce doznala pouze málo změn, přičemž zůstala zachovaná stejná logika resp. především chronologický přístup. Autor zachoval zjm. část práce věnovanou teorii a Panebiancovu modelu organizace politických stran, teorie, která dosud zůstává neoprávněně upozaděná, nejen v českém prostředí.

Vysvětlení důvodů, které vedly autora k upřednostnění tohoto autora (včetně revidované teorie) je dostacující a celkově i logické, zjm. s ohledem na to, že práce není primárně politologická ale zaměřená na Itálii. Přesto však mohl autor nejen v úvodu vysvětlit v čem, resp. proč, je tak důležité a přínosné se zaměřit právě na organizační model resp. typy (autor pouze napsal, že “Pro tuto práci však je mnohem podstatnější se zabývat organizačním aspektem stran, stejně jako to ve svých pracích činili klasikové politologie jako Duverger či Sartori”, aniž by vysvětlil proč je to podstatnější - str. 15).

Nová část (oproti původní práci) je de facto hlavně druhá kapitola práce (“teorie organizace politických stran”, tedy přibližně 16 stránek), která však připomene poměrně klasické údaje ale zároveň nepřináší použitelné poznatky sloužící k samotné analýze. Snaha uchopit celou škálu teoretických přístupů na daném tématu přináší navíc nejen přílišné zjednodušení a “přeskočení” některých přínosů (např. autor použije pojem stratarchie, aniž by u toho připomenul důležitého S. Eldersvelda), ale i dokonce vede k některým omylům (např. to, že M. Duverger přišel po J. Charlot s definicí tzv. Strany kádrů: ve skutečnosti je tomu naopak, J. Charlot “doplnil” Duvergerovo dělení). Neúplnost se vztahuje např. na dnes již klasickou debatu na téma kartelových stran započatou Koolem v r. 1996. Tato debata pokračuje do dnešních dnů, což autor opomenul připomenout. Dalším příkladem neúplnosti může být třeba to, jak autor poukazuje na “tři tváře” politických stran podle Schlesingera, ale ten zase cituje jako původem tohoto dělení V. O. Key.

Značným zjednodušením je také třeba vztah Ostrogorský-Michels: ve svém veledílo Michels jen velmi zřídka cituje (tuším jednou okrajově) M. Ostrogorského. Tudíž uvést, že na něj navázal je poněkud přehnané.

Je obivuhodné sledovat, jak se autor snažil zakomponovat některé autory (a některé jejich poněkud specifické práce) a zároveň se vyhnul některým dalším, jejichž přínos by bylo pro autora analýzu podstatnější. Nutno uvést, že se zde zaměřujeme na celkem nepodstatné detaily, které nijak zvlášť neoslabují důležitější část práce autora a jeho analýzu, jen jí poněkud zbytečně zatěžují v tom, že autor nevybral to, co je pro svou analýzu podstatné.

Nepřesnosti jsou v tomto ohledu sice daň za snahu o co nejkratší připomenutí komplexního vývoje teoretických přístupů, ale možná by stačilo, kdyby se autor zaměřil pouze na základní definice pojmů a teorií. Takový rychlý přehled by byl zcela určitě dostačující pro vysvětlení důvodu či důvodů, proč se autor zaměřil na Panebiancův přínos.

Další problém může být třeba nevdě uplně jasné použití terminologie, např. není jasné co autor míní poměrně často používaným pojmem "institucionalizace", je to "jen" otázka nějaké proměny? Další otazník visí třeba nad souběžným použitím ideáltyp a ideální typ, apod.

Další kapitoly této obsáhlé práce jsou již zamerané na analýzu vývoje resp. transformace komunistické strany a její premeny. Analýza je velmi kvalitní a podrobná, včetně rozboru clenské základny, vnitrostranických teoretických diskusí, pohledu na postoje lídru, především A. Occhetta. Konecne je práce doplnena o nekolik príloh upresnujících některé otázky.

Poznámkový aparát je dostatečný a literatura je správně použita, řazení podle abecedy však není vždy úplně vzorný.

Přes výše uvedené výtky, práce celkově splňuje požadavky kladené na rigorozní práci, proto ji mohu doporučit k obhajobě.

V Praze dne 21.3.2013

Doc. Michel Perottino, PhD.